

v Londýně a súčasne, aby figuroval jako zástupce české Národní Rady, která dnes na Slovensko přímé delegáty [vyslat nemůže]³.

471

VI 090990/44

V rozhlase stále zdůrazňujte, že je to vláda Londýn, která organizuje veškerou pomoc ze zahraničí a ne separátní samostatná pomoc Moskvy.

Naposledy hláším: okamžitá pomoc stihacího letectva. Alespoň 10 našich stihaců nám ihned zašlete na Tri Duby.

VHA Praha. Západ I, HV Londýn, 9/4. Záznam dešifrovaných došlých depeší. Strojopisný priepis.

271

1944, september 9. [Banská Bystrica.] — Rozkaz velitele 1. čs. armády gen. J. Goliana na reorganizáciu povstaleckej armády s podrobnými úlohami jednotlivých taktických skupín.

Vec: Reorganizácia
československej armády

Príloha: 1

Tajné.

Podľa rozdeľovníka.

Dňom 10. sept. 1944 v 20,00 hod. zrušujem VOO-1 a VOO-2 a nariaďujem túto organizáciu československej armády na Slovensku:

I. Veliteľstvo ČSA so štábom a príslušnými zložkami.

II. 6 taktických skupín — viď príloha 1.

III. Letecká skupina (viď dôv. rozkaz VA č. 14, čl. 85).

IV. Velitelia skupín si vytvoria štáb z dôstojníkov VOO a veliteľstiev plukov.

Zloženie štábu: Veliteľ skupiny viď príloha 1.

1. pobočník, 2. pobočník, zprav. dôstojník, mat. dôstojník, zbroj. dôstojník, aut. dôstojník, int. dôstojník, zdrav. dôstojník, vet. dôstojník.

VOO rozdelia dôstojníkov takto:

VOO-1 na skupinu 2 a 3,

VOO-2 na skupinu 5 a 6.

Skupina 4 a 1 bude doplnená dôstojníkmi VA.

V skupinách organizujte podľa počtov niekoľko samostatných práporov s delostrelectvom.

Veliteľstvá plukov zrušujem.

Skupiny si zriaďujú náhradné jednotky a výcvikové strediská. Vo výcvikovom stredisku musí byť prevádzaný intenzívny výcvik. Velitelia skupín použijú jednotky týchto výcvikových stredísk podľa situácie: buď ako zálohu alebo pre striedanie.

IV. úloha skupín:

1. skupina: A. Prehradí smery: a) Malý Šturec—Harmanec v priestore Vtáčnik—Diel—Berákovo.

b) Veľký Šturec—Staré Hory v priestore Vyšná Revúca—Šturec

³ Opravené podľa záznamu uvedeného v pozn. 1a.

- c) Zvolen—Banská Bystrica v priestore Kremnička.
d) Brezno n/Hronom—Banská Bystrica v priestore Šalková.
2. skupina: A. *Prehradí smery*: a) Telgárt—Brezno n/Hronom—Banská Bystrica v priestore Telgárt, Červená Skala.
b) Kráľova Lehota—Čertovica—Brezno n/Hronom—Banská Bystrica v priestore Kráľova Lehota, Čertovica.
B. *Zaistí smery* vedúce do údolia Hrona z:
Revúcej v priestore Revúca,
Tisovca v priestore Rim. Baňa, Hnúšťa, Tisovec, Klenovca v priestore Klenovec,
Kokavy v priestore Kokava.
C. *Bezpodmienečne udrží*: priestor Brezno n/Hronom a zamedzí tak postup nepriateľa na B. Bystricu údolím Hrona od východu.
3. skupina: A. *Prehradí smery*: a) Lučenec—Víglaš—Zvolen v priestore Mýtna, Podkriváň, Detva,
b) Kozárovce—Žarnovica—Zvolen v priestore Sv. Beňadik, Nová Baňa, Žarnovica, Jalná, Hronská Dúbrava,
c) Zlaté Moravce—Jedľové Kosihy—Žarnovica—Zvolen v priestore Horné Hámre, Žarnovica.
B. *Zaistí smery*: a) Banská Štiavnica—Zvolen v priestore Pukanec—Počúvadlo, Prenčov, Banská Štiavnica,
b) Krupina—Zvolen v priestore Devičie, Bzovík, Poloma,
c) Pliešovce, Zvolen v priestore Mačkov—Sklabiňa—Modrý Kameň—Dolná Strehová, Turie Pole.
C. *Bezpodmienečne udrží*: priestor Zvolen a zamedzí tak postup nepriateľa na Banskú Bystricu od juhu.
4. skupina: A. *Prehradí smer*: Topoľčany—Zem. Kostoľany—Prievidza—Rástočno—Sklené v priestore Malé a Veľké Bielice, Šimonovany, Zem. Kostoľany, Nováky, Prievidza.
B. *Zaistí smery*: a) Ilava—Zliechov—Zemianske Kostoľany v priestore Dobročné,
b) Žilina—Gajdel—Zem. Kostoľany v priestore Gajdel—Nemecké Pravno.
C. *Bezpodmienečne udrží*: Kremnicu.
5. skupina: A. *Zamedzí nepriateľovi postup z údolia Váhu do údolia rieky Turiec* v priestore Strečno, Kralovany, Turč. Sv. Martin, Príbovce, Diviaky.
B. *Bezpodmienečne udrží*: priestor Horná a Dolná Štubňa—Čremošné a zamedzí tak postup nepriateľa na B. Bystricu cez Malý Šturec.
6. skupina: A. *Prehradí smery*: a) z údolia Váhu do údolia Revúcej v priestoroch: Osada, Biely Potok, Lieskovec, Ostrov, dv. Zábava,
b) Nem. Lupča—Železné, v priestore Lariska—kóta 908, kóta 635, Železné.
B. *Bezpodmienečne udrží priestor*: Liptovská Osada—Železné.
C. Peším plukom 6 predbežne udrží údolie Oravy.

Letecká skupina: Podľa dispozícií VA.

V. Zálohy:

- Zálohy veliteľa armády po uvoľnení a postavení takto:
— skupina Haluzický: Šalková
— skupina JPO-2: Selce
— mot. del. oddiel: Kincelová
— jednotky leteckej a parašutistickej školy: B. Bystrica (let. škola).

VI. Rôzne:

- a) Každý veliteľ skupiny si vytvorí osobitnú, pokiaľ možno pohyblivú zálohu na odrazenie miestnych útokov nepriateľa.

b) Pri výcviku dbajte hlavne na preškoľovanie špecialistov.

c) Výcvikové strediská organizujte dľa možnosti poblíž svojich SV, aby veliteľ mal dohľad na výcvik.

d) Kontrolujte často všetky Vám podriadené jednotky. Nesmie sa stať, aby sa velitelia a mužstvo *bez dovolenia* vzdalovalo od svojich jednotiek a zdržovalo v osadách: vojak je buď na fronte, alebo vo výcvikovom stredisku. Kontrolu osôb za frontom bude prevádzať žandárstvo, ako i vojenské jednotky.

e) Venujte zvýšenú pozornosť pasívnej obrane proti lietadlám tak na fronte, ako i za frontom — hlavne na cestách.

f) Pri každom zastavení sa v boji musí sa jednotka ihneď zakopať.

g) Zásobovanie stravou prevádzajte vo dne len keď to bojová situácia dovoľí, inak zásobujte jednotky len behom noci.

h) Pre opevňovacie práce prideliujem:

2., 3. a 5. skupine po jednej pion. rote (à 2 čaty),

1., 4. a 6. skupine po jednej pion. čate.

Velitelia týchto pion. rôt a čiat budú súčasne tech. poradcami veliteľov príslušných skupín, prácu týchto veliteľov (poradcov) usmerňuje referent opevňovacích prác VA.

Čím skoršie vybudovanie dôkladných obranných zariadení do hĺbky (okopov, prekážok, pozorovateľní atď.) je veľmi naliehavou požiadavkou na všetkých úsekoch frontu, lebo len tak sa možno vyhnúť veľkým stratám na ľuďoch i na materiáli.

ch) Velitelia skupín predložia do 11. 9. t. r. na 3. oddelenie VA:

1. Hlásenie o organizácii a početných stavoch osôb, zbraní a streliva.

2. Náčrtok so zakreslenou situáciou 1:75 000 svojich úsekov, pešie čaty, ľahké guľomety, ťažké zbrane jednotlivo v to.

Tieto hlásenia (ad 1. a 2.) predkladajte na VA v budúcnosti každý tretí deň.

i) Bojové situačné zprávy hlásia velitelia skupín na 3. oddelenie VA trikrát denne (06,00 hodín, 12,00 hod., 21,00 hod.), dôležité zprávy ihneď.

Dostane: VOO-1, VOO-2, 1., 2., 3., 4., 5., 6. skupina, let. skupina, armádny tel. prápor, armádny pion. prápor, 1., 2., 3., 4. oddelenie VA.

Veliteľ:

Československej armády na Slovensku
pplk. gen. št. Ján Golian v. r.

Príloha k čís. 25044 Taj./3. oddel. 1944

T a j n é

Organizácia československej armády

Čís. skup.	SV	Veliteľ	Zloženie	Poznámka
1.	Ban. Bystrica	pplk. pech. Tlach Jozef	— jeden prápor od p. pluku 1, — prápor Chýlia (Harmanec) s bat. del. — jedna batéria 15 cm — jeden prápor od p. pluku 3	Pre zálohu veliteľa armády uvoľní let. skupinu Haluzický
2.	Brezno n/Hr.	plk. pech. Širica Michal vel. del. mjr. del. Sekuris Samo	— peší pluk 5 — JPO-2 — prápor Šuška — všetko delostrelectvo zasadené v priestore Brezno—Telgárt (postavené cvič. del. odd. v Brezne) — skupina Hradová a Šinec	Pre zálohu VA uvoľní: — mot. čatu KPÚV 7,5 cm — rotu let. školy. Pre VA postaví a precvičí: — 1 cykl. esk., — 1 mot. esk., — 1 ťaž. esk., (čata TG, MIN, KPÚV a HKB)

Čís. skup.	SV	Veliteľ	Zloženie	Poznámka
3.	Zvolen	plk. pech. Kuna Pavel vel. del. stot. Chorvát	— peší pluk 3 — peší pluk 1 (bez 1 práporu) — skupina Korda — skupina Ban. Štiavnica — del. skupina Horváth	Pre zálohu VA postaví: — 2 mot. del. batérie — 1 komb. prápor pechoty pre vystriedanie skupiny Haluzický
4.	Zem. Kostofany	pplk. jazd. Malár Ján vel. del. plk. Prát	— skupina Weinhold — jednotky v Kremnici — del. jednotky od del. pluku v Topoľčanoch — posilové jednotky, ktoré prideliť VA (4 tanky, 1 čata erlicon, 1 let. rota)	Pre okopové práce uvoľní 2 pion. čaty a jednotky armády (4 tanky, 1 čatu erlicon, jedna let. rota)
5.	Turč. Sv. Martin	pplk. del. Perko	— prápory Jobák, Oškvarek, Vitalaj — jednotky posádky Martin, Žilina — posilové prostriedky, ktoré prideliť VA (2 bat.)	
6.	Lipt. Osada	pplk. Černek vel. del. major Vesel	— jednotky posádky Mikuláš, Ružomberok a peší pluk 6	
Let. skupina	Ban. Bystrica	mjr. gšt. Tóth Josef	— let. skupina Ďumbala — DPLP skupina Spišiak — spoj. jednotky Schleichart a SHS	z toho skupina Haluzický tvorí zálohu VA

VHA Praha. DO, Slovenské povstání, kart. 104. Přílohy k vojnovému denníku 9. 9. 1944. Originál. Cyklostyl. — Číslo: 25044 Taj./3. oddel. 1944.

272

1944, september 10. Moskva. — Depeša čs. veľvyslanca Zd. Fierlingera čs. ministerstvu zahraničia v Londýne k otázke propagačného využitia sovietskej pomoci povstaniu.

Tajné.

Tvá 210.¹

1. Právě před dojitím Tvé depeše bylo na společné schůzi jednohlasně schváleno, abych Ti doporučil postupovat zatím velmi diskretně. Sovětské úřady si ukládají co největší rezervu, nechtějice situaci pro příslušníky naší branné moci na Slovensku a zejména pro obyvatelstvo zhoršovat tím, že se mluví stále o pomoci Spojenců a o tom, co se s naší strany podniká.² Učinili jsme zde propagační maximum,

¹ Depeša čís. 210 zo 7. 9. 1944 obsahovala Ripkov pokyn Fierlingerovi: „Dotaz se sovětské vlády, zda nemá námitek, abychom dali tisku oficiální zprávu o poskytnuté pomoci a o usnesení naší vlády, jímž se vyslovují díky vládě sovětské.“ (AMZV Praha. Depeše odeslané, 1944, čís. 2154, Mos. 210.)

² To isté stanovisko mala aj Slovenská národná rada, ako to vyplýva z niekoľkých depeší, odoslaných v priebehu povstania zo Slovenska do Londýna.